

Lausunto sivistysvaliokunnalle

Asia: O 6/2026 vp – Ammatillisen koulutuksen tila; ammatilliseen koulutukseen hakeutumisen houkuttelevuus ja työelämässä tarvittavan osaamisen turvaaminen

Teknisten aineiden opettajat TAO r.y. kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua tekniikan alan ammatillisen koulutuksen nykytilasta ja tulevaisuudesta.

Ammatilliseen koulutukseen hakeutumisen houkuttelevuutta ja työelämässä tarvittavan osaamisen tasoa tarkastellaan usein toisen asteen näkökulmasta. TAO r.y. korostaa, että osaajapohjan ratkaiseva perusta rakentuu jo perusopetuksessa.

Peruskoulussa syntyy oppilaan ensimmäinen ymmärrys työelämästä, ammateista ja omista valmiuksista. Tekniikan aloille hakeutumisen kannalta keskeistä on, syntyykö oppilaalle riittävä teknologinen yleissivistys ja kokemus käytännön tekemisestä ennen koulutusvalintoja.

Käsityö oppiaine – ja sen sisällä teknisen työn työtavat – muodostaa tämän perustan. Opetuksessa oppilaat tutustuvat suunnitteluun, valmistamiseen, materiaalien työstämiseen ja liittämiseen, koneiden ja laitteiden käyttöön sekä teknisten järjestelmien ja rakenteiden toimintaan, huoltoon ja korjattavuuteen. Kyse ei ole yksittäisistä kädentaidoista, vaan teknologisesta yleissivistyksestä, joka luo valmiuksia ammatillisiin opintoihin ja työelämään.

Tekniikan opetuksen merkitykseen nähden sen tuntimäärä perusopetuksessa on kuitenkin rajallinen. Pakollista opetusta on vähän, eikä aika riitä syvälliseen työprosessien, materiaalien ja teknologioiden ymmärtämiseen. Tässä on nähtävissä rakenteellinen ristiriita: tekniikan merkitys suomalaiselle taloudelle, työllisyydelle ja huoltovarmuudelle on suuri, mutta sen osuus perusopetuksen kokonaistuntimäärästä on pieni. Tämä rajoittaa oppilaiden mahdollisuuksia tunnistaa omaa kiinnostustaan ja osaamistaan ennen toisen asteen koulutusvalintoja.

Tuntimäärän vähäisyydellä on suora heijastusvaikutus ammatilliseen koulutukseen: hakeutuminen tekniikan aloille vähenee, koulutusvalinnat perustuvat kapeaan ymmärrykseen ja työelämä kohtaa osaajapulaa.

Samanaikaisesti Suomessa on poikkeuksellisen vahva teknologisen oppimisen infrastruktuuri. Käytännössä jokaisessa kunnassa ja peruskoulussa on teknisen työn oppimisympäristö, jossa voidaan suunnitella, valmistaa, testata, huoltaa ja korjata sekä ratkaista käytännön teknisiä ongelmia. Kyseessä on merkittävä kansallinen vahvuus, jonka pedagoginen potentiaali jää vajaakäyttöön, mikäli opetukseen ei osoiteta riittävästi aikaa.

Tekniikan ala on keskeinen Suomen viennin, työllisyyden ja kilpailukyvyn näkökulmasta. Sen osaajatarve kasvaa, ja osaaminen on myös osa kansallista huoltovarmuutta. Koulutuspolun alkuvaiheen ohentuminen heikentää osaajapohjaa pitkällä aikavälillä. Kysymys ei ole vain koulutuspolitiikasta, vaan myös elinkeino- ja huoltovarmuuspolitiikasta.

TAO r.y. korostaa, että mikäli tekniikan alan ammatillisen koulutuksen houkuttelevuutta, osaamistasoa ja työelämävastaavuutta halutaan vahvistaa, on koulutusjatkumoa tarkasteltava kokonaisuutena alkaen perusopetuksesta. Riittävä tuntiresurssi, selkeät sisällöt ja täysimääräisesti hyödynnetyt oppimisympäristöt ovat keskeisiä tekijöitä osaajapohjan turvaamisessa.

Teknisten aineiden opettajat TAO r.y.
Hallitus

Timo Saarinen
puheenjohtaja